

یادداشت های قرآنی

دکتر فریدون سیامک نژاد

گونه افراد را اسیر وسوسه های شیطانی خود کرده، از راه راست منحرف می کند.

به همین دلیل است که قرآن مجید در آیه فوق چنین می فرماید: کسانی که بعد از روشن شدن هدایت برای آن ها، پشت به حق کردند، شیطان اعمال زشتشان را در نظرشان زینت داده و آنان را با آرزوهای طولانی فریفته است.

بعضی احتمال داده اند که این آیه پیرامون جمعی از کفار اهل کتاب سخن می گوید که قبل از قیام پیامبر اسلام (ص) نشانه های او را بر اساس کتب آسمانی شان می شمردند و سخت در انتظار او بودند، اما بعد از قیام او و روشن شدن این نشانه ها به او پشت کردند و شهوات و منافع مادی، مانع ایمانشان شد.

ولی نشانه هایی که در آیات قبل و بعد است، به

بسم الله الرحمن الرحيم
إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ (آیه ۲۵ سوره محمد)

کسانی که بعد از روشن شدن هدایت برای آن ها، پشت به حق کردند، شیطان اعمال زشتشان را در نظر شان زینت داده و آنان را با آرزوهای طولانی فریفته است.

یادآوری:

باز هم قرآن مجید به منافقان هشدار می دهد که اگر بعد از این که هدایت یافتند و مسیر حق برایشان مشخص گردید، به حق و حقیقت پشت کنند، شیطان رجیم قطعاً به سراغ آن ها آمده، این

داشته باشد.

از این رو، آیه فوق علت وسوسه ها و تزیینات شیطانی را چنین شرح می دهد: این به خاطر آن است که آن ها به کسانی که از نزول وحی الهی به پیامبر اسلام (ص) ناراحت بودند، گفتند: ما در بعضی از امور از شما پیروی می کنیم.

کار منافق همین است که به دنبال افراد سر خورده و مخالف می گردد و اگر در تمام جهات با او قدر مشترک نداشته باشد، به همان مقدار که وجوه مشترک موجود است، همکاری، بلکه اطاعت می کند.

منافقان مدینه نیز به سراغ یهود آمدند. یهود "بنی نضیر" و "بنی قریظه" که پیش از بعثت پیامبر (ص) از مبلغان اسلام بودند، اما بعد از ظهور ایشان به خاطر کبر و حسد و به خطر افتادن منافعشان، ظهور اسلام را ناخوش آیند دانستند و از آن جا که مخالفت با پیامبر اسلام (ص) و توطئه ضد او، قدر مشترکی در میان منافقان و یهود بود، قول همکاری به آن ها دادند.

تعبیر به "در بعضی امور" که در آیه آمده، شاید اشاره به این است که ما تنها در این قسمت با شما همکاری می کنیم، ولی شما با بت پرستی مخالف می باشید و معتقد به رستاخیز هستید، ما در این امور با شما همراه نیستیم.

در پایان آیه نیز آن ها را با عبارتی کوتاه تهدید کرده و می گوید: خداوند مخفی کاری ها و اسرار آن ها را می داند. هم از کفر باطنی آن ها و نفاقشان آگاه است و

خوبی مشخص می کند که این آیه نیز در باره منافقان سخن می گوید که نزدیک آمدند و دلایل حقانیت پیامبر (ص) را به وضوح دیدند و شنیدند، ولی به خاطر هوی پرستی و وسوسه های شیطانی، به آن پشت کردند.

واقعیت مسأله این است که آرزوهای طولانی و چشم دوختن به مال و منال دنیا و اسیر زرق و برق این جهان شدن، موجب می گردد که انسان از راه راست منحرف شده و به فساد کشیده شود. در این راه نیز همیشه وسوسه های شیطان رجیم و شیطان های زمینی نیز مزید بر علت گردیده، این اعمال زشت را در نظر آن ها زینت داده و ایشان را می برد آن جا که خاطر خواه او است (سه شنبه ۱۴۰۰ / ۲ / ۷).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنَطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَ اللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ (آیه ۲۶ سوره محمد)

این به خاطر آن است که آنان به کسانی که نزول وحی الهی را کراهت داشتند، گفتند: ما در بعضی از امور از شما پیروی می کنیم، در حالی که خداوند پنهان کاری آنان را می داند.

یادآوری:

همان گونه که مطلع هستید، هر نوع اغواگری شیطان رجیم دلیل خاصی داشته، زمینه های کارگر افتادن وسوسه های ابلیس، باید در افراد وجود

هم از توطئه چینی ها با کمک یهود با خبر می باشد. از این رو، به موقع آن ها را مجازات خواهد کرد (چهارشنبه ۸ / ۲ / ۱۴۰۰).

بنابراین، باید گفته شود که وقتی در آیه قبل به این مطلب اشاره می گردد که خداوند مخفی کاری ها و اسرار آن ها را می داند، در واقع با عبارتی کوتاه، ایشان را تهدید می کند.

از این رو، آیه فوق در حقیقت توضیحی برای این تهدید است و سر بسته می فرماید: حال آن ها چگونه خواهد بود هنگامی که فرشتگان مرگ روح ایشان را قبض می کنند، در حالی که بر صورت و پشت آن ها می زنند.

آری این فرشتگان مأمور هستند که در آستانه مرگ، مجازات آن ها را شروع کنند، تا طعم تلخ کفر و نفاق و لجاجت و عناد را بچشند، به صورت آن ها می کوبند، برای این که رو به سوی دشمنان خدا رفته اند و بر پشت آن ها می زنند به خاطر این که به آیات الهی و پیامبر خدا پشت کردند.

این معنی شبیه چیزی است که در آیه ۵۰ سوره انفال در باره کفار و منافقان آمده است: اگر ببینی کافران را هنگامی که فرشتگان مرگ جان آن ها را می گیرند و بر صورت و پشت آن ها می زنند و می گویند: بچشید عذاب سوزنده را (پنج شنبه ۹ / ۲ / ۱۴۰۰)!

بسم الله الرحمن الرحيم
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَصْحَبَ اللَّهُ وَكَرِهُوا
رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ (آیه ۲۸ سوره محمد)

بسم الله الرحمن الرحيم
فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ
وُجُوهَهُمْ وَآدْبَارَهُمْ (آیه ۲۷ سوره محمد)
حال آن ها چگونه خواهد بود هنگامی که فرشتگان (مرگ) بر صورت و پشت آنان می زنند (و جان شان را می گیرند)؟!

یادآوری:

همان گونه که در آیات قبل اشاره کردیم، خداوند تبارک و تعالی هم از کفر باطنی آن ها و نفاق شان آگاه است و هم از توطئه چینی ها با کمک یهود اطلاع دارد، از این رو، به موقع آن ها را مجازات خواهد کرد.

هم چنین باید گفته شود که خداوند یکتا از آن چه یهود از حسادت و دشمنی و عناد مخفی می داشتند آگاه است.

آن ها طبق گواهی کتاب خود از نشانه های پیامبر اسلام (ص) آگاه بودند که او را هم چون فرزند خود می شناختند و این نشانه ها را قبلاً بر ملا می گفتند، ولی بعد از ظهور این پیامبر الهی، همه را مخفی و پنهان کردند، اما این افراد باید بدانند که خدا از پنهان کاریشان آگاه است.

شوید، به خاطر اعمالی که انجام می دادید. لازم به یادآوری است که بعضی مفسران عقیده دارند که خشم خداوند گاه گاه است، ولی رضا و رحمت او مستمر و مدام می باشد.

این نکته نیز روشن است که خشم و غضب در مورد خداوند به معنی تأثر نفسانی نیست، همان گونه که رضای او نیز به معنی انبساط روح نمی باشد. باید در نظر داشته باشیم که همان گونه که در حدیث امام صادق (ع) آمده: خشم خدا عقاب او و رضای او ثواب او است (جمعه ۱۰ / ۲ / ۱۴۰۰).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ (آیه ۲۹ سوره محمد)
 آیا کسانی که در دل های شان بیماری است، گمان کردند خدا کینه های شان را آشکار نمی کند؟!

یادآوری:

صفات و نشانه های منافقان از زوایای مختلف در قرآن مجید بررسی و ارزیابی گردیده و سعی شده تا مؤمنان با شناخت دقیق این گونه افراد، گول آن ها را نخورده و نقشه آن ها را بر ملا سازند. آیه فوق نیز باز هم به بحثی دیگر از صفات و نشانه های منافقان اشاره می کند و مخصوصاً بر این معنی تأکید دارد که این ها تصور نکنند برای

این به خاطر آن است که آن ها از آن چه خداوند را به خشم می آورد پیروی کردند و آن چه را موجب خشنودی او است کراهت داشتند، از این رو، (خداوند) اعمالشان را نابود کرد.

یادآوری:

همان گونه که ملاحظه فرمودید، قرآن مجید در آیه قبل به مسأله مأموریت فرشتگان اشاره داشت که در آستانه مرگ، مجازات آن ها را شروع کنند، تا طعم تلخ کفر و نفاق و لجابت و عناد را بچشند. به همین دلیل است که در آیه فوق به بیان علت این عذاب الهی در آستانه مرگ آن ها پرداخته و می گوید: این عذاب و کیفر به خاطر آن است که آن ها از آنچه خداوند را به خشم می آورد، پیروی کردند و آنچه را موجب خشنودی او است، کراهت داشتند، از این رو، خداوند اعمال شان را حبط و نابود کرد.

واقعیت مسأله این می باشد که شرایط قبولی اعمال و هر گونه تلاش و کوشش، رضای خداوند تبارک و تعالی است. بنابراین، طبیعی است که اعمال کسانی که اصرار در خشم خدا دارند و مخالف با رضای او هستند، نابود گردد و با دست خالی و کوله بار عظیمی از گناهان، این جهان را وداع گویند.

حال این گروه، درست مخالف وضعی است که مؤمنان دارند. فرشتگان رحمت در آستانه مرگ به استقبال افراد مؤمن می آیند، با روی گشاده به آن ها می گویند: سلام بر شما باد، هم اکنون وارد بهشت

می‌نماییم که مصلحان و رهبران جامعه را طوری هدایت فرماید که در گفتار و کردار خویش، مروج دوری از نفاق و دو رویی بوده، اجتماع و مردم را از جاه طلبی و بلندپروازی، بر حذر دارند (شنبه ۱۱/۲/۱۴۰۰). ایام‌تان به کام، عاقبت‌تان ختم به خیر. التماس دعا.

همیشه می‌توانند چهره درونی خود را از پیامبر (ص) و مؤمنان مکتوم دارند و خود را از رسوایی بزرگ برهانند.

از این رو، می‌فرماید: آیا کسانی که در دل هایشان بیماری است، گمان کردند خدا کینه‌های شدیدشان را ظاهر نمی‌سازد؟!

واقعیت مسأله این است که منافقان همیشه نسبت به افراد مؤمن کینه و عداوت داشته، سعی می‌کردند از راه‌های مختلف در اراده آن‌ها سستی ایجاد کرده، این گونه افراد را از راه راست منحرف نمایند.

به دلیل این که در خیلی از مواقع افرادی که چهره نفاق به صورت داشتند، نمی‌توانستند نقشه‌های شوم خویش را چه در برابر پیامبر گرامی اسلام (ص) و چه افراد مؤمن و دارای عمل صالح اجرا کنند، به طور طبیعی در درون دل‌های بیمار خود، کینه شدیدی نسبت به پیامبر اسلام (ص) و مؤمنان داشته و همیشه منتظر فرصتی بودند که ضربه‌ای بر آن‌ها وارد کنند.

بنابراین، قرآن مجید به آنان هشدار می‌دهد که تصور نکنند همیشه می‌توانند چهره واقعی خود را مکتوم دارند.

اگر چه ماهیت نفاق، ریا و تزویر و دو رویی است، ولی باید بدانند که این واقعیت آن‌ها مخفی نمانده، مانند ماه است که همیشه پشت ابر پنهان نخواهد ماند.

از خداوند می‌خواهیم که به ما توفیق دهد تا از تزویر و ریا دوری کنیم. از درگاهش مسئلت